

Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori

II KVARTAL 2012.

SADRŽAJ:

1. *Uvod*
2. *Tržište osiguranja*
  - 2.1 *Društva za osiguranje*
  - 2.2 *Zastupnici, posrednici u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju*
3. *Struktura premije osiguranja u II kvartalu 2011. godine*
  - 3.1 *Struktura premije po grupama osiguranja*
    - 3.1.1 *Životno osiguranje*
    - 3.1.2 *Neživotno osiguranje*
  - 3.2 *Struktura premije osiguranja po društvima*
4. *Struktura aktive*
5. *Struktura pasive*
  - 5.1 *Tehničke rezerve*
  - 5.2 *Deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi*
  - 5.3 *Deponovanje i ulaganje sredstava garantne rezerve*
6. *Finansijski rezultat poslovanja*
7. *Solventnost i Likvidnost*
8. *Ažurnost u rješavanju i isplati šteta*

1. UVOD

Izveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori u II kvartalu 2012. godine pripremljen je na osnovu preliminarnih podataka koje, u okviru redovnog izvještavanja, društva za osiguranje dostavljaju Agenciji za nadzor osiguranja u skladu sa Pravilnikom o sadržini izvještaja, obavještenja i drugih podataka koje društvo za osiguranje dostavlja Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima njihovog dostavljanja („Službeni list CG“, br. 70/08, 87/09, 21/11 i 48/11).

Najznačajnija dešavanja na tržištu osiguranja u II kvartalu 2012. godine su:

- Bruto premija na nivou tržišta u Crnoj Gori na kraju II kvartala 2012. godine je iznosila 34,061 mil.€, što je veće u odnosu na II kvartal 2011. godine za 5,07%;
- I dalje je prisutno dominantno učešće premije neživotnih osiguranja u ukupnoj bruto premiji od 87,16%;
- Rast premije neživotnog osiguranja za 5,48% u odnosu na II kvartal 2011. godine;
- Smanjenje vrijednosti Herfindahl-Hirschman indeksa (povećava se konkurentnost i smanjuje nivo koncentracije tržišta);
- Porast bilansne sume u odnosu na dan 31. 03. 2012. godine za 1,82% odnosno za 2,632 mil. € sa iznosa od 139,531 mil.€ na 142,164 mil.€, koliko je iznosila na dan 30. 06. 2012. godine;
- Nastavljen trend ostvarivanja pozitivnog bruto finansijskog rezultata na nivou sektora započet u toku 2011. godine, koji je na dan 30. 06. 2012. godine iznosio 2,228 mil.€;
- Povećana je pokrivenost neto tehničkih rezervi propisanim oblicima imovine i u skladu sa propisanim ograničenjima, koja iznosi 92,54%.

2. TRŽIŠTE OSIGURANJA

Na crnogorskom tržištu osiguranja u II kvartalu 2012. godine, poslove osiguranja je obavljalo dvanaest društava za osiguranje, dok je poslove zastupanja, odnosno posredovanja u osiguranju i pružanja drugih usluga u osiguranju obavljalo 22 pravna lica i 2 fizička lica - preduzetnika. Savjet Agencije za nadzor osiguranja je na sjednici održanoj 15. juna 2012. godine donio rješenje o izdavanju saglasnosti Delta Generali životnom osiguranju AD za prenos portfelja na Uniqa životno osiguranje AD.

2.1 Društva za osiguranje

U zavisnosti od grupe osiguranja¹, pet društava za osiguranje se bave samo poslovima neživotnih osiguranja, sedam društva samo poslovima životnih osiguranja.

Društva za osiguranje:

- *Lovćen osiguranje AD (neživot)*
- *Sava Montenegro AD (neživot)*
- *Swiss osiguranje AD (neživot)*
- *Delta Generali osiguranje AD (neživot)*
- *Uniqa neživotno osiguranje AD (neživot)*
- *Grawe osiguranje AD (život)*
- *Delta Generali životna osiguranja AD (život)*
- *Uniqa životno osiguranje AD (život)*
- *Atlas Life AD (život)*
- *Merkur osiguranje AD (život)*
- *Wiener Städtische životno osiguranje AD (život)*
- *Lovćen životno osiguranje AD (život)*

Pregled zaposlenih: U društvima za osiguranje koja posluju na tržištu zaposleno je ukupno 765 lica, od kojih je 316 sa visokom stručnom spremom, 39 sa višom spremom, a 386 sa srednjom stručnom spremom. Od ukupnog broja zaposlenih, najviše zaposlenih ima Lovćen osiguranje AD (293), a zatim Sava Montenegro AD sa 150 zaposlenih lica.

Vlasnička struktura društava za osiguranje:

Ukupan akcijski kapital društava za osiguranje na dan 30. 06. 2012. godine iznosio je 44,989 mil. eura, pri čemu je strani kapital iznosio 38,226 mil. eura uz učešće od 84,97%, a domaći je iznosio 6,763 mil. eura sa učešćem od 15,03%. Ukupan akcijski kapital je je ostao nepromijenjen u odnosu na 31. 12. 2011. godine.

¹ Više vrsta osiguranja, zavisno o povezanosti rizika, svrstavaju se u dvije grupe osiguranja: život i neživot.

Posmatrajući vlasničku strukturu po društvima, može se zaključiti da preovladava strano vlasništvo. Osiguravajuća društva Sava Montenegro, Grawe, Merkur, Wiener, Uniqa neživotno i Uniqa životno osiguranje su u 100% stranom vlasništvu, Lovćen osiguranje je u 95% stranom vlasništvu, dok vlasništvo ostalih osiguravajućih društava karakteriše mješovita vlasnička struktura.

2.2 Zastupnici, posrednici u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju

Trenutno, na tržištu osiguranja poslove zastupanja u osiguranju obavlja 15 društava za zastupanje i 2 zastupnika – preduzetnika, dok poslove posredovanja u osiguranju obavljaju 6 društava za posredovanje. Poslove pružanja drugih usluga u osiguranju obavlja 1 pravno lice.

U periodu januar - jun 2012. godine izdato je 21 ovlaštenje za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju fizičkim licima (ukupno 428 fizičkih lica sa ovlaštenjem), kao i 9 ovlaštenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju (ukupno 103).

3. STRUKTURA PREMIJE OSIGURANJA NA KRAJU II KVARTALA 2012. GODINE

Ukupna premija na kraju II kvartala 2012. godine iznosila je 34,061 mil. eura, što je za 5,07% veće u odnosu na II kvartal 2011. godine, kada je iznosila 32,418 mil. eura.

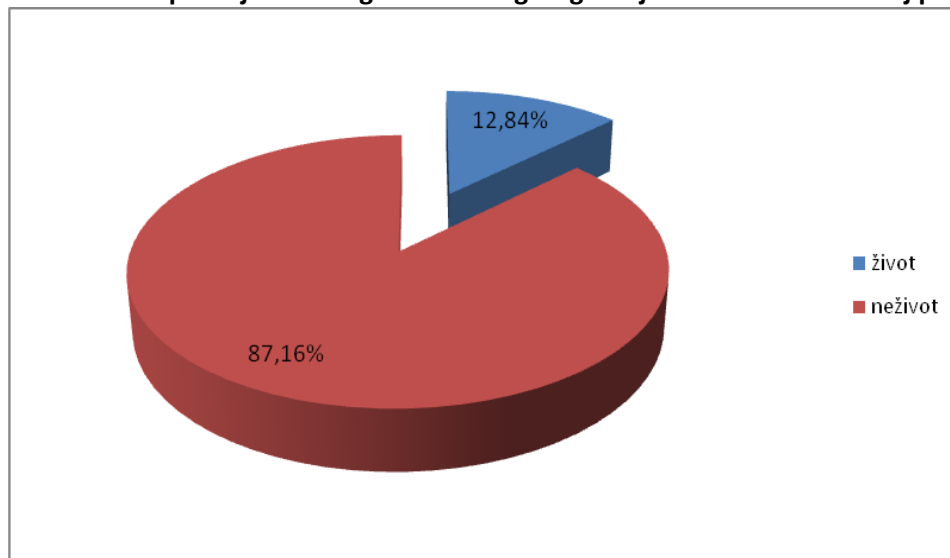
3.1 Struktura bruto premije po grupama osiguranja

U ukupno ostvarenoj bruto premiji na kraju II kvartala tekuće godine, i dalje je dominantno učešće neživotnih osiguranja (87,16%). Učešće bruto premije životnih osiguranja u ukupnoj bruto premiji iznosi 12,84%.

Tabela 1: Pregled bruto fakturisane premije na dan 30. 06. 2012. godine

Grupa osiguranja	II kvartal 2011.	II kvartal 2012.	Index
			2012/2011
život	4.274.097,25	4.374.045,39	102,34
neživot	28.144.164,76	29.686.531,77	105,48
UKUPNO	32.418.262,01	34.060.577,16	105,07

Grafik 1: Učešće premije životnog i neživotnog osiguranja u bruto fakturisanjoj premiji

3.1.1 Životno osiguranje

Bruto fakturisana premija životnog osiguranja na kraju II kvartala 2012. godine je iznosila 4,374 mil.€, što je za 2,34% veće u odnosu na II kvartal prethodne godine. Struktura bruto premije životnog osiguranja po vrstama data je u sljedećoj tabeli:

Tabela 2: Pregled bruto premije životnih osiguranja po vrstama na dan 30. 06. 2012. godine

Vrsta osiguranja	II kvartal 2011.	II kvartal 2012.	Index 2012/2011
Osiguranje života	3.537.412,61	3.619.136,67	102,31
Rentno osiguranje	38.250,00	28.985,00	75,78
Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	531.422,58	551.925,95	103,86
Druge vrste životnih osiguranja	167.012,06	173.997,77	104,18
UKUPNO	4.274.097,25	4.374.045,39	102,34

U bruto premiji životnih osiguranja najveće učešće je ostvarilo osiguranje života sa 82,74%, koje zajedno sa dopunskim osiguranjem čini 95,36% ukupno bruto fakturisane premije životnih osiguranja.

U periodu januar - jun 2012. godine sklopljeno je 2.159 novih polisa životnih osiguranja. Međutim, usljed uticaja ekonomske krize, osiguravajuća društva su u istom periodu bila suočena sa problemom otežane naplate premija, što je rezultiralo storniranjem velikog broja polisa, kao i povećanim brojem zahtjeva za otkup polisa. Naime, u toku II kvartala 2012. godine stornirano je 1.375 polisa i otkupljeno 420 polisa. Međutim, i pored navedenog, na kraju obračunskog perioda ostvareno je povećanje broja aktivnih polisa životnog osiguranja za 1,15%.

Tabela 3: Pregled broja polisa životnog osiguranja na kraju II kvartala 2012. godine

Aktivne polise na 01. 01. 2012.	Novozaključene polise	Otkupljene polise	Otkazane/stornirane polise	Broj aktivnih polisa na 30. 06. 2012.
31.595	2.159	420	1.375	31.959

3.1.2 Neživotno osiguranje

Fakturisana bruto premija neživotnih osiguranja na kraju II kvartala 2012. godine iznosila je 29,686 mil.€, što je veće za 5,48% u odnosu na II kvartal prethodne godine, kada je iznosila 28,144 mil.€.

Tabela 3: Pregled bruto premije neživotnih osiguranja po vrstama na kraju II kvartala 2012. godine

Vrsta osiguranja	II kvartal 2011.	II kvartal 2012.	Index 2012/2011
<i>Obavezna osiguranja</i>	<i>15.156.214,33</i>	<i>16.482.396,41</i>	<i>108,75</i>
Osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja	179.996,97	228.863,69	127,15
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti	14.077.613,72	15.043.341,32	106,86
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti	835.924,56	1.120.227,45	134,01
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovniha objekata od odgovornosti	62.679,08	89.963,95	143,53
<i>Ostala neživotna osiguranja</i>	<i>12.987.950,43</i>	<i>13.204.135,36</i>	<i>101,66</i>
Osiguranje od posljedica nezgode	3.258.578,43	3.561.515,11	109,30
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	452.437,64	451.587,92	99,81
Osiguranje motornih vozila	2.907.810,72	2.873.110,21	98,81
Osiguranje šinskih vozila	105.140,00	105.140,00	0,00
Osiguranje vazduhoplova	993.122,30	502.555,88	50,60
Osiguranje plovniha objekata	31.356,15	102.350,03	326,41
Osiguranje robe u prevozu	235.739,22	225.740,46	95,76
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	2.330.393,87	1.945.819,89	83,50
Ostala osiguranja imovine	1.924.353,24	2.475.178,70	128,62
Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	619.685,40	650.569,07	104,98
Osiguranje kredita	1.000,00	177.711,48	0,00
Osiguranje jemstva	9.424,67	9.528,26	101,10
Osiguranje finansijskih gubitaka	5.798,81	11.057,50	190,69
Osiguranje toškova pravne zaštite	0,00	0,00	0,00
Osiguranje pomoći na putovanju	31.559,94	30.720,81	97,34
Druge vrste neživotnih osiguranja	81.550,04	81.550,04	100,00
UKUPNO	28.144.164,76	29.686.531,77	105,48

Posmatrajući strukturu bruto premije neživotnih osiguranja na kraju II kvartala 2012. godine obavezna osiguranja su ostvarila učešće u iznosu od 55,52%, dok je učešće ostalih neživotnih osiguranja iznosilo 44,48%.

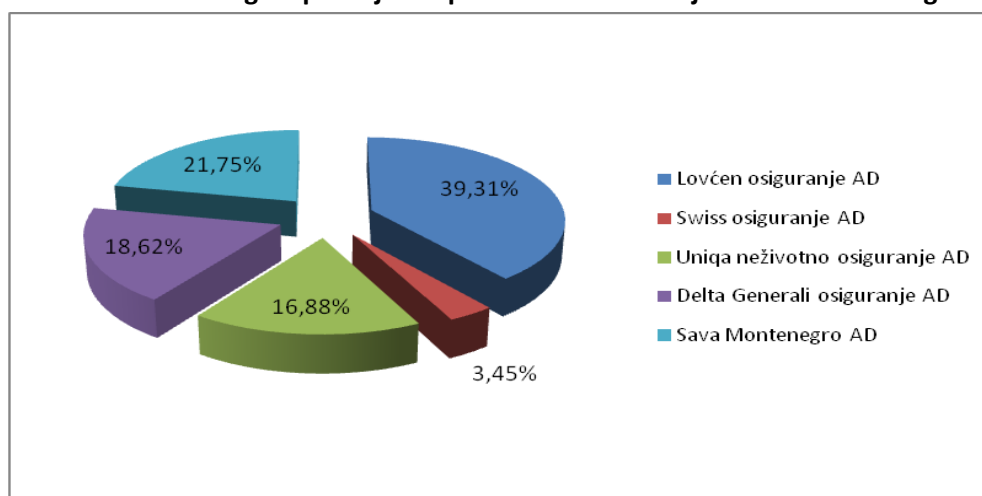
U strukturi ukupne bruto premije obaveznih osiguranja u saobraćaju i dalje je dominantno učešće premije osiguranja od autoodgovornosti od 91,27%. Učešće premije osiguranja od AO u ukupnoj premiji neživotnih osiguranja na kraju II kvartala 2012. godine iznosilo je 50,67%.

Tabela 4: Pregled bruto premije obaveznih osiguranja po vrstama na kraju II kvartala 2012. godine

Obavezna osiguranja	Iznos	Učešće %
Osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja	228.863,69	1,39
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti	15.043.341,32	91,27
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti	1.120.227,45	6,80
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti	89.963,95	0,55
UKUPNO	16.482.396,41	100,00

Premija osiguranja od AO na kraju II kvartala 2012. godine ostvarila je rast u odnosu na isti period prethodne godine za 6,86% (veća je za 965.727€), dok je broj zaključenih polisa AO manji za 3.242.

Grafik 2: Pregled premije AO po društvima na kraju II kvartala 2012. godine

Struktura bruto premije osiguranja od autoodgovornosti po društvima na kraju II kvartala 2012. godine je nepromijenjena. I dalje je najveće učešće Lovćen osiguranja AD sa 39,31%, zatim Sava Montenegro AD u iznosu 21,75% i Delta Generali osiguranje AD sa 18,62%.

U II kvartalu 2012. godine nastavljen je trend rasta premije neživotnih osiguranja započet u prethodnoj godini i iznosio je 5,48%. Na rast premije neživotnih osiguranja, u najvećem dijelu, uticao je rast premije obaveznih osiguranja u saobraćaju za 8,75% (rast premije osiguranja putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja za 27,15%, osiguranja vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za 43,53%, osiguranja vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za

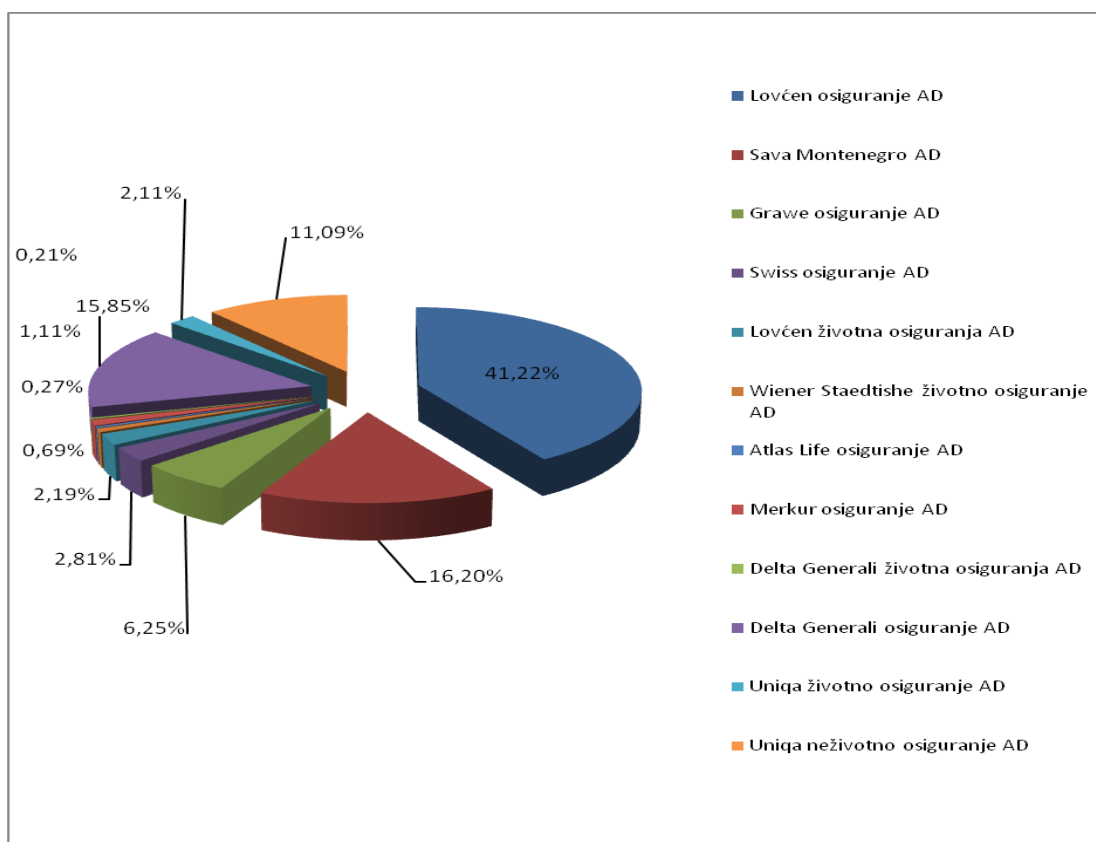
34,01%). Rast premije, u odnosu na II kvartal 2011. godine, je ostvaren i kod kasko osiguranja plovnih objekata za tri puta.

3.2 Struktura ostvarene bruto premije u periodu 01. 01. -30. 06. 2012. godine po društvima**Tabela 5: Bruto fakturisana premija po društvima za osiguranje**

Naziv društva	život			neživot			ukupno		
	II kvartal 2011	II kvartal 2012	Index (%)	II kvartal 2011	II kvartal 2012	Index (%)	II kvartal 2011	II kvartal 2012	Index (%)
Lovćen osiguranje AD				16.306.265,67	14.038.660,63	86,09	16.306.265,67	14.038.660,63	86,09
Sava Montenegro AD				4.723.064,00	5.517.315,36	116,82	4.723.064,00	5.517.315,36	116,82
Grawe osiguranje AD	2.328.109,33	2.130.473,25	91,51				2.328.109,33	2.130.473,25	91,51
Swiss osiguranje AD				845.582,05	957.006,58	113,18	845.582,05	957.006,58	113,18
Lovćen životna osiguranja AD	635.081,47	747.149,86	117,65				635.081,47	747.149,86	117,65
Wiener Städtische životno osiguranje AD	116.602,53	234.108,71	200,77				116.602,53	234.108,71	200,77
Atlas Life AD	76.929,00	93.554,96	121,61				76.929,00	93.554,96	121,61
Merkur osiguranje AD	340.175,97	379.150,36	111,46				340.175,97	379.150,36	111,46
Delta Generali životna osiguranja AD	88.722,03	72.322,72	81,52				88.722,03	72.322,72	81,52
Delta Generali osiguranje AD				3.301.121,49	5.397.198,07	163,50	3.301.121,49	5.397.198,07	163,50
Uniqa životno osiguranje AD	688.476,92	717.285,53	104,18				688.476,92	717.285,53	104,18
Uniqa neživotno osiguranje AD				2.968.131,55	3.776.351,13	127,23	2.968.131,55	3.776.351,13	127,23
UKUPNO	4.274.097,25	4.374.045,39	102,34	28.144.164,76	29.686.531,77	105,48	32.418.262,01	34.060.577,16	105,07

U strukturi ostvarene bruto premije na crnogorskom tržištu osiguranja, u posmatranom periodu najveće je učešće ostvarilo Lovćen osiguranje sa 41,22%, slijede Sava Montenegro sa 16,20% i Delta Generali sa 15,85%. Tri društva sa najvećom premijom na kraju II kvartala 2012. godine imaju tržišno učešće od 73,26%. Posmatrajući strukturu ostvarene bruto premije na dan 30. 06. 2012. godine po društvima, može se konstatovati da je povećanje konkurencije na tržištu osiguranja uticalo na smanjenje tržišne koncentracije.

Grafik 3: Učešće premije društava za osiguranje u bruto fakturisanom premiji

U poređenju sa podacima o bruto premiji na kraju II kvartala 2011. godine ostvaren je pad tržišnog učešća Lovćen osiguranja za 9,08 procentnih poena, dok je povećano učešće Delta Generali osiguranja za 5,66 procentnih poena.

Takođe, u odnosu na uporedni period, 9 društava je ostvarilo povećanje bruto premije, a najveći porast ostvarila su sljedeća društva: Wiener Städtische životno osiguranje za 100,77%, Delta Generali osiguranje za 63,50%, Uniqa neživotno osiguranje za 27,23%, Atlas Life za 21,61%, Lovćen životna osiguranja za 17,65%, Sava Montenegro za 16,82%, Swiss osiguranje za 13,18%, Mercur osiguranje za 11,46% i Uniqa životno osiguranje za 4,18%. Istovremeno, bruto premija je smanjena kod Lovćen osiguranja za 13,91% i Grawe osiguranja za 8,49%.

Posmatrajući bruto premiju životnih osiguranja na kraju II kvartala 2012. godine, najveće učešće je ostvarilo Grawe osiguranje sa 48,71% i pored ostvarivanja pada učešća u odnosu na II kvartal 2011.

godine za 5,76 procentna poena. Takođe, Lovćen životna osiguranja su ostvarila učešće od 17,08% i Uniqa životno osiguranje 16,40%.

U bruto premiji neživotnih osiguranja, najveće učešće, i dalje, ima Lovćen osiguranje sa 47,29% (ostvaren je pad za 10,65 procentnih poena u odnosu na II kvartal 2011. godine), zatim Sava Montenegro sa 18,59%, Delta Generali osiguranje sa 18,18% i Uniqa neživotno osiguranje sa 12,72%. U odnosu na uporedni period, rast učešća u bruto premiji neživotnih osiguranja ostvarili su Delta Generali osiguranje za 6,45 procentnih poena, Sava Montenegro za 1,81 procentni poen i Uniqa neživotno osiguranje za 2,17 procentnih poena.

Za utvrđivanje nivoa koncentracije tržišta osiguranja koristi se *Herfindahl-Hirchman indeks (HHI)*², čija se vrijednost može kretati u intervalu od 0 do 10.000. Vrijednost indeksa koja je bliža nuli označava da tržište ima veliki broj društava približno iste veličine tj. da se radi o tržištu sa visokim nivoom konkurencije. Vrijednost indeksa bliža 10.000 označava da je tržište koncentrisano, odnosno da na tržištu postoji monopol.

Za tržište osiguranja u Crnoj Gori, na kraju II kvartala 2012. godine, vrijednost HHI se kreće u granicama koncentrisanog tržišta, jer vrijednost ovog indeksa iznosi 2.393,33 i pripada intervalu od 1.800 do 10.000. Ipak, u odnosu na prethodnu godinu uočava se smanjenje vrijednosti indeksa, što ukazuje na kretanja u pravcu povećanja konkurencije i efikasnosti tržišta i smanjenja koncentracije tržišta tj. monopola.

Herfindahl-Hirchman indeks u II kvartalu 2012. godine						
Naziv društva	II kvartal 2011.			II kvartal 2012.		
	Bruto premija	Učešće %	HHI	Bruto premija	Učešće %	HHI
Lovćen osiguranje AD	16.306.265,67	50,30	2.530,05	14.038.660,63	41,22	1.698,82
Sava Montenegro AD	4.723.064,00	14,57	212,26	5.517.315,36	16,20	262,39
Grawe osiguranje AD	2.328.109,33	7,18	51,57	2.130.473,25	6,25	39,12
Swiss osiguranje AD	845.582,05	2,61	6,80	957.006,58	2,81	7,89
Lovćen životna osiguranja Ad	635.081,47	1,96	3,84	747.149,86	2,19	4,81
Wiener Städtische životno osiguranje AD	116.602,53		0,00	234.108,71	0,69	0,47
Atlas Life osiguranje AD	76.929,00	0,24	0,06	93.554,96	0,27	0,08
Merkur osiguranje AD	340.175,97	1,05	1,10	379.150,36	1,11	1,24
Delta Generali životno osiguranje	88.722,03	0,27	0,07	72.322,72	0,21	0,05
Delta Generali osiguranje	3.301.121,49	10,18	103,69	5.397.198,07	15,85	251,09
Uniqa životno osiguranje AD	688.476,92	2,12	4,51	717.285,53	2,11	4,43
Uniqa neživotno osiguranje AD	2.968.131,55	9,16	83,83	3.776.351,13	11,09	122,93
UKUPNO	32.418.262,01	100	2.997,79	34.060.577,16	100	2.393,33

² HHI se dobija kada se tržišna učešća svakog osiguravajućeg društva pojedinačno kvadriraju i međusobno saberu.

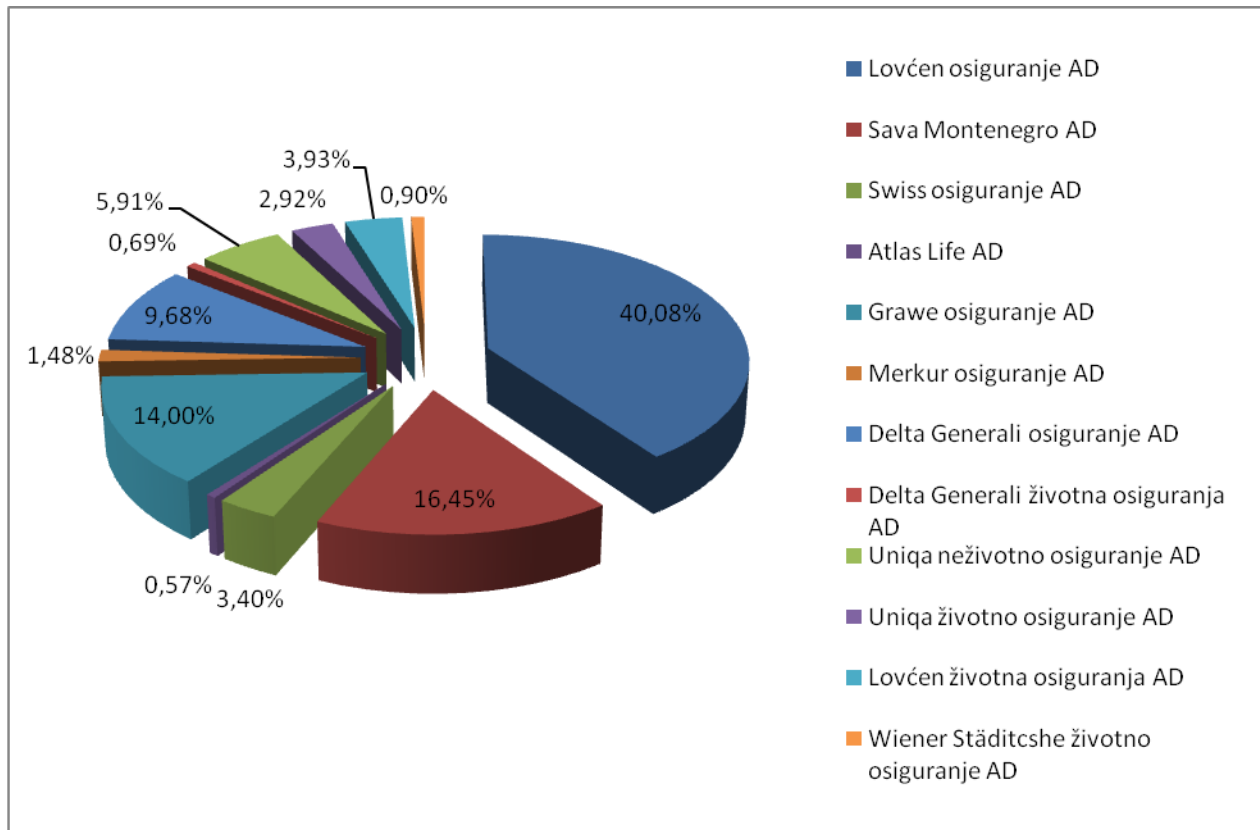
4. STRUKTURA AKTIVE

Vrijednost ukupne aktive na nivou svih društava za osiguranje na dan 30. 06. 2012. godine iznosila je 142,164 mil.€ (ostvaren je rast u odnosu na 31. 03. 2012. za 1,89%, odnosno za 2,632 mil.€). U strukturi ukupne aktive najveće učešće imaju dugoročna finansijska ulaganja od 38,20% iz razloga što su društva nastavila politiku, započetu u prethodnom periodu, većeg ulaganja u hartije od vrijednosti emitovanih od strane države Crne Gore. Takođe, u strukturi ukupne aktive na nivou svih društava za osiguranje učešće od 25,77% ostvarila su kratkoročna finansijska ulaganja, kao i kratkoročna sredstva od 18,45%.

Tabela 6: Struktura ukupne aktive društava za osiguranje na dan 30. 06. 2012. godine

Aktiva	Iznos (€)	Učešće%
Nematerijalna imovina	598.241	0,42
Nakretnine, postrojenja i oprema	10.798.977	7,60
Dugoročna finansijska ulaganja	54.307.805	38,20
Kratkoročna finansijska ulaganja	36.641.164	25,77
Kratkoročna sredstva	26.231.986	18,45
Udio reosiguravača u tehničkih rezervama	6.121.724	4,31
Aktivna vremenska razgraničenja	7.086.470	4,98
Odložena poreska sredstva	377.827	0,27
UKUPNO	142.164.194	100

Posmatrajući učešće pojedinih društava u ukupnoj aktivi sektora osiguranja, najveći udio od 40,08% i dalje ima Lovćen osiguranje, zatim slijede Sava Montenegro sa 16,45% i Grawe osiguranje sa 14,00%.

Grafik 4: Učešće društava za osiguranje u ukupnoj aktivi

5. STRUKTURA PASIVE

Vrijednost ukupne pasive na nivou svih društava za osiguranje, na dan 30. 06. 2012. godine, iznosila je 142,164 mil.€.

Tabela 7: Struktura ukupne pasive po društvima za osiguranje na dan 30. 06. 2012.godine

PASIVA	II kvartal 2012.	učešće %
Kapital i rezerve	35.403.714	24,90
Bruto tehničke rezerve	85.266.257	59,98
Kratkoročne obaveze	19.201.221	13,51
Dugoročne obaveze	616.140	0,43
Pasivna vremenska razgraničenja	834.539	0,59
Ostalo	842.324	0,59
UKUPNO	142.164.194	100

U ukupnoj vrijednosti pasive sektora osiguranja na kraju II kvartala 2012. godine najveće učešće ostvarile su bruto tehničke rezerve u iznosu od 59,98%, zatim kapital i rezerve sa 24,90% i kratkoročne obaveze sa 13,51%. Društva za osiguranje su na kraju II kvartala 2012. godine formirala bruto tehničke rezerve u iznosu od 85,266 mil.€.

Kapital je na kraju II kvartala 2012. godine iznosio 35,404 mil.€, a njegovo učešće u ukupnoj pasivi iznosi 24,90%. Ostale obaveze društava za osiguranje iznosile su 21,494 mil.€.

5.1 Tehničke rezerve

Bruto tehničke rezerve društava za osiguranje su na dan 30. jun 2012. godine iznosile 85,266 mil.€, što čini 59,98% ukupne pasive. U odnosu na I kvartal 2012. godine, bruto tehničke rezerve su povećane za 1,666 mil. € u ukupnom iznosu, dok je učešće ovih rezervi u ukupnoj pasivi neznatno povećano.

Tabela 8: Struktura bruto tehničkih rezervi društava za osiguranje

BRUTO TEHNIČKE REZERVE	85.266.256,54	%
matematička rezerva	15.924.770,78	18,68
prenosna premija	28.830.901,37	33,81
RIR	2.514.669,71	2,95
rezervisane štete	36.945.645,89	43,33
rezerve za učešće u dobiti	1.050.268,79	1,23

Od ukupnih sredstava bruto tehničkih rezervi 43,33%, odnosno iznos od 36,946 mil.€ izdvojen je u rezervaciju šteta, dok je za prenosnu premiju izdvojeno 28,831 mil.€, što čini 33,81% ukupnih sredstava bruto tehničkih rezervi. Treću po veličini stavku činila je matematička rezerva u iznosu od 15,925 mil.€ i čini 18,58% ukupne vrijednosti bruto tehničkih rezervi.

Tabela 9: Struktura bruto i neto tehničkih rezervi po grupama osiguranja

Grupa osiguranja	Bruto tehničke rezerve	Neto tehničke rezerve
Životna osiguranja	20.417.123,10	20.174.746,62
Neživotna osiguranja	64.849.133,44	58.969.785,51
UKUPNO	85.266.256,54	79.144.532,13

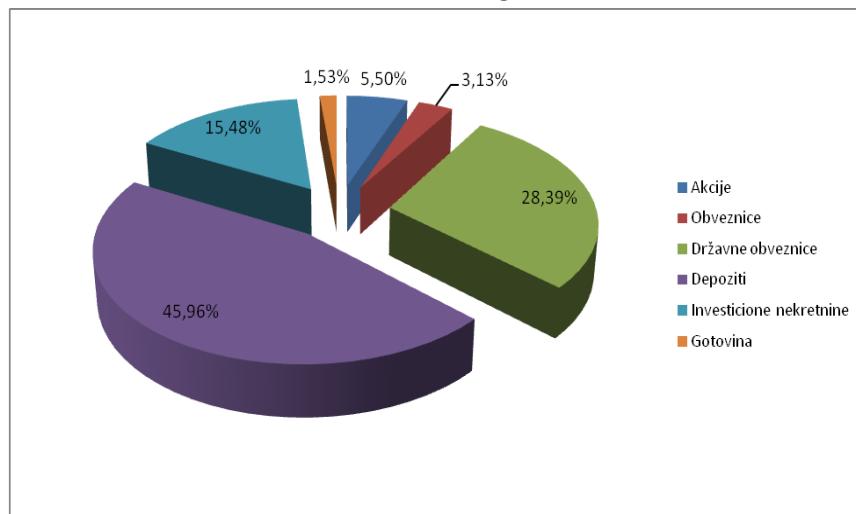
Bruto tehničke rezerve životnih osiguranja su na kraju II kvartala 2012. godine iznosile 20,417 mil.€, što predstavlja rast od 6,25% u odnosu na karj I kvartala 2012. godine, kada su iznosile 19,216 mil.€, dok su bruto tehničke rezerve neživotnih osiguranja iznosile 64,849 mil. €, što ukazuje na povećanje za 465 hilj.€ u odnosu na kraj I kvartala 2012., kada su iznosile 64,384 mil. €. Neto tehničke rezerve na nivou tržišta u Crnoj Gori na kraju II kvartala 2012. godine su iznosile 79,145 mil.€, što ukazuje da je učešće reosiguravača u bruto tehničkim rezervama na dan 30. 06. 2012. iznosilo 7,18% (6,122 mil.€).

5.2 Deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi

Zakonska obaveza društava za osiguranje, osim formiranja adekvatnog nivoa tehničkih rezervi, je i deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi zavisno od vrsta osiguranja koje obavlja, vodeći računa o ročnosti obaveza, profitabilnosti i disperziji ulaganja, a u cilju obezbjeđenja zaštite interesa osiguranika i trećih oštećenih lica, odnosno blagovremene isplate šteta. Sredstva tehničkih rezervi deponuju se i ulažu u skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava garantne rezerve društva za osiguranje (Sl.list RCG, br. 38/09 od 12.06.2009. i 43/09 od 03.07.2009.).

Prema podacima dobijenim od društava za osiguranje, od ukupnog iznosa neto tehničkih rezervi (ukupne tehničke rezerve bez udjela reosiguranja) na nivou tržišta, a koje iznose 79,145 mil.€, društva su u propisane oblike imovine predviđenim Zakonom i Pravilnikom, na kraju II kvartala 2012. godine, uložila 73,426 mil.€, što ukazuje na nedostatak imovine za pokriće neto tehničkih rezervi. U strukturi pokrivenosti neto tehničkih rezervi najveći udio imaju depoziti sa 45,96%, koji iznose 33,749 mil.€. Državne obveznice učestvuju sa 28,39% ili 20,845 mil.€, investicione nekretnine učestvuju sa 15,48% ili 11,369 mil.€, akcije sa 5,50% ili 4,039 mil.€, obveznice sa 3,13 ili 2,300 mil.€ i gotovina sa 1,53% ili 1,123 mil.€.

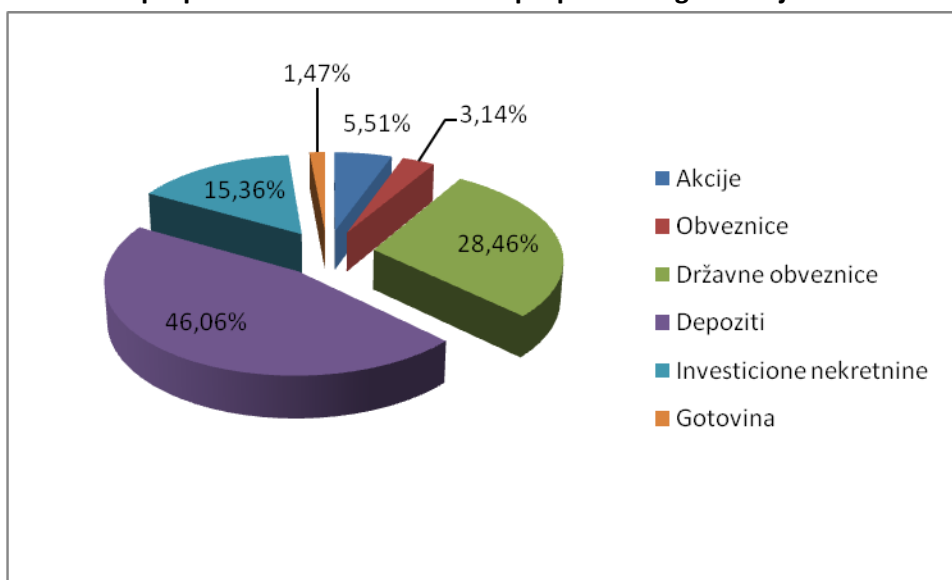
Grafik 5: Struktura deponovanja i ulaganja sredstava neto tehničkih rezervi u propisane oblike imovine na 30. 06. 2012. godine

Analizom načina deponovanja i ulaganja neto tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 30. 06. 2012. godine u skladu sa propisanim oblicima imovine i propisanim ograničenjima, dolazi se do sljedećih zaključaka:

- Društva za osiguranje su od ukupnog iznosa neto tehničkih rezervi (79,145 mil.€) deponovala i uložila u skladu sa propisanim oblicima imovine i ograničenjima 73,243 mil.€;
- Pokrivenost ukupnih neto tehničkih rezervi iznosi 92,54%;
- Pokrivenost neto tehničkih rezervi životnih osiguranja iznosi 99,42%;
- Pokrivenost neto tehničkih rezervi neživotnih osiguranja iznosi 90,19%.

Grafik 6: Struktura deponovanja i ulaganja neto tehničkih rezervi na 30. 06. 2012. godine u skladu sa propisanim oblicima imovine i propisanim ograničenjima

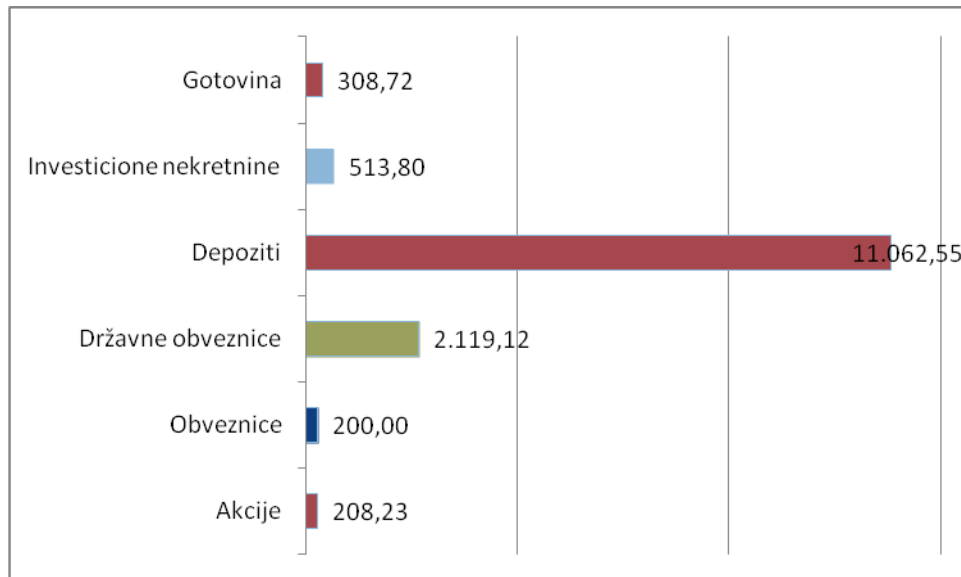

5.3 Deponovanje i ulaganja sredstava garantne rezerve

Prema Zakonu o osiguranju, društva su obavezna da formiraju garantnu rezervu radi obezbjeđenja urednog izvršavanja obaveza. Ukupan iznos garantne rezerve ne može biti manji od iznosa osnovnog kapitala utvrđenog u članu 21 Zakona o osiguranju. Ukupan iznos sredstava garantne rezerve na kraju II kvartala na nivou tržišta osiguranja bio je 31.106.007,11 €.

Društva za osiguranje su obavezna da najmanje jednu trećinu garantne rezerve dopunjuju i ulažu u iste oblike imovine koji su Zakonom i Pravilnikom propisani za tehničke rezerve. Shodno navedenom, društva su u propisane oblike imovine i u skladu sa ograničenjima deponovala i uložila sredstva garantne rezerve u iznosu od 14.412.414,75 € ili 46,33%. Od ukupnih sredstava garantne rezerve društva su deponovala i uložila 11,062 mil. € u depozite kod banaka ili 35,56%, a u državne obveznice 2,119 mil. € ili 6,81%.

Grafik 7. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava garantne rezerve na 31. 03. 2012. godine (hilj.€)

6. FINANSIJSKI REZULTAT POSLOVANJA

Tržište osiguranja je na kraju II kvartala 2012. godine ostvarilo bruto dobit u iznosu od 2,228 mil.€. Od 12 društava za osiguranje šest društava je poslovalo sa dobitkom u iznosu od 2,878 mil.€, a šest sa gubitkom u iznosu od 649 hilj.€.

Tabela 10: Bruto finansijski rezultat poslovanja na dan 30. 06. 2012. godine

Naziv društva	Bruto finansijski rezultat
Lovćen osiguranje AD	803.028,90
Sava Montenegro AD	378.712,00
Grawe osiguranje AD	694.605,62
Swiss osiguranje AD	-186.211,00
Lovćen životna osiguranja Ad	124.289,00
Wiener Städtische životno osiguranje AD	-125.214,33
Atlas Life osiguranje AD	-130.536,00
Merkur osiguranje AD	-38.276,64
Delta Generali životno osiguranje	32.112,00
Delta Generali osiguranje	845.067,00
Uniqa životno osiguranje AD	-166.921,00
Uniqa neživotno osiguranje AD	-2.579,00
UKUPNO	2.228.076,55

7. SOLVENTNOST I LIKVIDNOST

Solventnost društva za osiguranje zavisi od dovoljnosti tehničkih rezervi za preuzete obaveze, kao i od dovoljnosti garantne rezerve kao vida zaštite osiguranika u slučaju nepredviđenih gubitaka u poslovanju tj. kao amortizera za gubitke koji nijesu pokriveni tehničkim rezervama.

Izračunata margina solventnosti za sektor osiguranja u Crnoj Gori na dan 30. 06. 2012. godine je iznosila 18,305 mil.€, a garantna rezerva 31,106 mil.€, što pokazuje da su osiguravajuća društva u Crnoj Gori u drugom kvartalu bila solventna. Na nivou sektora osiguranja u Crnoj Gori na kraju II kvartala 2012. godine odnos garantne rezerve i margine solventnosti je iznosio 169,33%, što je u skladu sa Zakonom, po kome garantna rezerva društva za osiguranje uvijek mora biti veća od izračunate margine solventnosti.

Tabela 11: Solventnost društava za osiguranje na kraju II kvartala 2012. godine

	Margina solventnosti (€)	Garantna rezerva (€)	Odnos garantne rezerve i margine solventnosti (%)
UKUPNO	18.305.074	31.106.007	169,93

Da bi osiguravajuća društva mogla odgovoriti svojim obavezama, potrebno je, takođe, da vode računa o nivou usklađenosti sredstava i obaveza po ročnosti, kao i o utrživosti i kvalitetu sredstava. Koeficijent likvidnosti osiguravajućih društava je na dan 30. 06. 2012. godine iznosio 3,03, što govori da su na kraju II kvartala 2012. godine društva imala 3,03 puta veća likvidna sredstva u odnosu na svoje kratkoročne obaveze.

8. AŽURNOST U RJEŠAVANJU I ISPLATI ŠTETA

Pokazatelj ažurnosti u rješavanju šteta se koristi za utvrđivanje broja riješenih šteta u odnosu na ukupan broj šteta za rješavanje u periodu posmatranja, dok se pokazatelj ažurnosti u isplati šteta koristi za utvrđivanje broja isplaćenih šteta u odnosu na broj pozitivno riješenih šteta. Osiguravajuća društva su u II kvartalu 2012. godine imala visoke nive ažurnosti u isplati šteta (95,57%) i u rješavanju šteta (79,77%).

Tabela 12: Ažurnost u rješavanju i isplati šteta u II kvartalu 2012. godine

Grupa osiguranja	Broj riješenih šteta	Broj pozitivno riješenih šteta	Broj isplaćenih šteta	Ukupan broj šteta za rješavanje	Ažurnost u rješavanju šteta (%)	Ažurnost u isplati šteta
život	779	733	733	961	81,06	100,00
neživot	13.056	10.988	10.469	16.369	79,69	95,28
UKUPNO	13.824	11.721	11.202	17.330	79,77	95,57